

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра «Безпека праці та навколишнього середовища»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри «Безпека праці та навколишнього середовища

_____ **Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ**
(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань
та аварій**

рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань

26 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціальність

263 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціалізація

Охорона праці
(шифр і назва)

вид дисципліни

професійна підготовка, обов'язкова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання

заочна
(денна / заочна)

Харків – 2021 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій

Розробник:

доцент, канд. техн. наук, стар. наук. співроб. _____ Олена КУЗЬМЕНКО
(підпис) (ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

«Безпека праці та навколишнього середовища»

Протокол від «31» серпня 2021_ року № 1

Завідувач кафедри

«Безпека праці та навколишнього середовища» _____ Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ
(назва кафедри) (підпис) (ім'я та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми	ПІБ Гаранта ОП	Підпис, дата
ОПП «Охорона праці» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека» Кваліфікація «Бакалавр з цивільної безпеки»	Людмила ВАСЬКОВЕЦЬ	

Голова групи забезпечення спеціальності _____

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

(ПІБ, підпис)

« _____ » _____ 20__ р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Гарант освітньої програми

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців необхідного в їх подальшій професійній діяльності рівня знань, навичок та умінь з питань розслідування, обліку і аналізу нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

У процесі вивчення дисципліни «Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій» у студентів формуються наступні **компетентності** –

- ІК – Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

- ЗК 3 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК 6 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- ЗК 7 Навички міжособистісної взаємодії.

- ЗК 8 Здатність працювати як в команді, так і автономно.

- ЗК 9 Навики здійснення безпечної діяльності.

- ФК 1 Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

- ФК 2 Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій.

- ФК 3 Здатність до застосовування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек.

- ФК 5 Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці.

- ФК 8 Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об’єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

- ФК 10 Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від

надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.

ФК 18 Здатність до читання та виконання ескізів та креслень, застосування комп'ютерної графіки в сфері професійної діяльності.

Результати навчання: в результаті вивчення дисципліни «Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій» студенти повинні **вміти:**

- ПРН 2 Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

- ПРН 3 Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

- ПРН 4 Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

- ПРН 5 Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.

- ПРН 8 Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.

- ПРН 10 Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.

- ПРН 11 Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.

- ПРН 14 Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.

- ПРН 19 Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях.

- ПРН 22 Знати властивості горючих речовин і матеріалів, механізм виникнення процесів горіння і вибуху.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Вступ до фаху.	Соціально-економічні основи охорони праці
Теорія ризиків	Атестація робочих місць за умовами праці
Гігієна праці	Числові методи аналізу з охорони праці
Виробнича санітарія	Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві
	Правові основи працезахоронної політики та охорони праці
	Основи професійної безпеки та здоров'я людини

..

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5	90/3	6	84	2	-	4	РЕ	1	+	-

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає – 6,7 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л 1,	2	<p>Законодавча та нормативна база України з розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, в навчальних закладах та в побуті. Класифікація травм. Класифікація нещасних випадків по зв'язку з виробництвом і винністю.</p> <p>Організація розслідування нещасних випадків та гострих професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Спеціальні розслідування. Процедура проведення розслідування нещасних випадків.</p> <p>Порядок складення санітарно-гігієнічних характеристик умов праці.</p> <p>Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь) Заходи щодо запобігання виникненню хронічних професійних захворювань (отруєнь).</p> <p>Контроль, облік і звітність щодо нещасних випадків, гострих професійних захворювань (отруєнь), аварій.</p> <p>Розслідування аварій на виробництві. Основні організаційні та технічні заходи попередження виробничого травматизму та професійної захворюваності.</p>	[1-12]
2	ПЗ 1	2	<p>Вивчення змісту актів за формами Н-1. Види інструктажів. Класифікація причин нещасних випадків. Методи дослідження виробничого травматизму.</p>	[7, 13,14]
3	ПЗ 2 СР	2	<p>Розслідування нещасного випадку з робітником-верстатником.</p> <p>Міжнародний досвід організації розслідування, обліку і аналізу нещасних випадків, професійних захворювань та аварій. Історія розвитку питань щодо організації розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Порівняльне вивчення положень нормативних документів України щодо розслідування нещасних випадків на виробництві</p>	[14] [15-21]

		<p>різних років затвердження. Обов'язки безпосереднього керівника робіт, обов'язки закладів охорони здоров'я. Ознайомитися з наступними документами:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перелік спеціалізованих лікувально-профілактичних закладів, які мають право встановлювати остаточний діагноз щодо професійних захворювань. • Перелік професійних захворювань, який затверджений постановою КМУ 08.11.2000 р. № 1662. • Інструкції про встановлення причинного зв'язку смерті з професійним захворюванням (отруєнням) або трудовим каліцтвом, що затверджена наказом МОЗ України 15.11.2005 р. № 606. • Міжнародний класифікатор хвороб МКХ 10. <p>Процедура розслідування випадків смерті медичних працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я, що надають первинну, екстрену, а також в стаціонарних умовах вторинну (спеціалізовану) і третинну (високоспеціалізовану) медичну допомогу пацієнтам з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, внаслідок інфікування коронавірусом SARS-CoV-2</p>	
Разом (годин)	6		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	5
2	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	30
3	Підготовка до практичних занять.	5
4	Виконання індивідуального завдання: написання реферату на задану тему, виконання індивідуальної контрольної роботи	54
	Разом	84

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Написання реферату

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	Аналіз ризику аварій на об'єктах підвищеної небезпеки	15
2	Державні органи, що займаються статистичним обліком травматизму, професійних захворювань та аварій	15
3	Методичні рекомендації "Кодування захворюваності та смертності у відповідності до Міжнародної статистичної класифікації хвороб 10-го перегляду"	15
4	Основні положення Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем здоров'я.	15
5	Перелік професійних захворювань	15
6	Інструкції про встановлення причинного зв'язку смерті з професійним захворюванням (отруєнням) або трудовим каліцтвом	15
7	Зміни в положенні про розслідування нещасних випадків 2001 року у порівнянні з положенням 1993 року.	15
8	Зміни в положенні про розслідування нещасних випадків 2004 року у порівнянні з положенням 2001 року.	15
9	Зміни в положенні про розслідування нещасних випадків 2011 року у порівнянні з положенням 2004 року.	15
10	Зміни в положенні про розслідування нещасних випадків 2019 року у порівнянні з положенням 2011 року.	15
11	Зміни в положенні про розслідування нещасних випадків, що внесені з 2019 року.	15

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій» вивчається шляхом розкриття сутності тими на лекції і практичних заняттях та під час самостійної роботи. Наприкінці семестру проводиться перевірка засвоєного матеріалу шляхом відповідей на тестові запитання.

Під час лекцій використовується:

- пояснювально-ілюстративний метод, коли студенти одержують знання з законодавчих документів, учбової або методичної літератури, сприймаючи і осмислюючи надані положення, визначення факти, висновки;
- репродуктивний метод (репродукція – відтворення), коли розглядаються певні ситуації і виконуються відповідні різноманітні завдання за інструкціями, приписаннями, правилами згідно приведеним зразкам для аналогічних ситуацій, що дозволяє сформулювати знання, навички і вміння у студентів, а також опанувати основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікацію).
- дослідницький метод, коли проводиться порівняльний аналіз законодавчих документів в різних редакціях, спостерігаються відмінності і робляться самостійні висновки щодо змін в політиці держави у сфері соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.

Під час самостійного виконання реферату та індивідуальної контрольної роботи студенти опановують матеріал, який не викладається на лекціях, виконуючи пошук джерел необхідної інформації і обґрунтовуючи зроблені висновки.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування на практичних заняттях, виконання індивідуальної контрольної роботи та реферату на задану тему.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, тестування;
- з практичних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань;
- з індивідуального завдання – оцінюючи контрольну роботу.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку (відповіді на тести на платформі Офіс 365) відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Студент вважається допущеним до семестрового екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання усіх практичних занять та виконання індивідуальних завдань, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Відвідування лекцій	Практичні роботи	Індивідуальна контрольна робота	Реферат	Відповіді на тести	Сума
10	20	30	10	30	100

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Складовими частинами комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій» є навчальний контент (конспект лекцій, що надсилається студентам), методичні вказівки для виконання практичних робіт, завдання для самостійної роботи, питання тестів для контролю знань і вмінь студентів та інші методичні матеріали, які є в наявності.

Відповідно до Постанови КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України №347 від 10 травня 2018 р. інформація про навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, робоча програма та силабус розміщені на офіційному сайті кафедри «Безпека праці та навколишнього середовища» – <http://web.kpi.kharkov.ua/safetyofliving>

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

Базова література

1	Конституція України, прийнята 28.06.1996р.
2	Закон України про охорону праці № 229-IV (229-15) від 21.11.2002 р.; редакція від 15.07.2021 р. № 1667-IX.
3	Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях. – Затвердж. постановою КМУ 10.08.1993 р. № 623
4	Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. – Затвердж. постановою КМУ 21.08.2001 р. № 1094.
5	Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві . – Затвердж. постановою КМУ від 25 08 2004 р. № 1112.
6	НПАОП 0.00-6.02-11. Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. – Затвердж. постановою КМУ від 30.11.2011 р. № 1232.
7	Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. – Затвердж. постановою Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 337 зі змінами.
8	Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах. – Затвердж. наказом Міністерства освіти та науки України від 31.08.2001 р. № 616.
9	Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу. – Затвердж. наказом Міністерства освіти та науки України від 16.05.2019 р. № 659.
10	Порядок розслідування та облік нещасних випадків не виробничого характеру. – Затвердж. постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 р. № 270.
11	Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування» № 1105-14 в редакції від 01.08.2016 р. зі змінами.
12	Класифікатор розподілу травм за ступенем тяжкості. – Затвердж. наказом МОЗ України 04.07.2007 р. № 370.
13	Лабораторний практикум з курсу „Основи охорони праці” /За ред. В. В. Березуцького. – Харків: Факт, 2005. – 348 с.
14	Основи охорони праці: Навчальний посібник: /За ред. проф. В. В. Березуцького. –Харків: Факт, 2007. – 480 с.

Допоміжна література

15	Филипчук В. Л. Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Навч. посібник. / В. Л. Филипчук, К. Н. Ткачук, О. С. Печніков, О. С. Шаталов, Д. В. Зеркалов, О. М. Кухнюк. –К : Основа, 2016. – 304 с.
16	Третьяков О. В. Курс лекцій з дисципліни «Розслідування, облік і аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» (для студентів 4 курсу денної форми навчання за напрямом підготовки 6.170202 – Охорона праці) [Текст] / О. В. Третьяков, С. В. Нестеренко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ, 2015. – 426 с.
17	Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці» від 26.01.2005 № 15, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511.
18	Інструкції про встановлення причинного зв'язку смерті з професійним захворюванням (отруєнням) або трудовим каліцтвом. – Затвердж. наказом МОЗ України 15.11.2005 р. № 606.
19	Перелік професійних захворювань – Затвердж. постановою КМУ 08.11.2000 р. № 1662.
20	Перелік спеціалізованих лікувально-профілактичних закладів, які мають право встановлювати остаточний діагноз щодо професійних захворювань. – Затвердж. наказом МОЗ України 25.03.2003 р. № 133.
21	Методичні рекомендації "Кодування захворюваності та смертності у відповідності до Міжнародної статистичної класифікації хвороб 10-го перегляду". – Затвердж. наказом МОЗ України 29.08.2008 р. № 503.